C/2026/90054

30.6.2026

Popravek skupne izjave „Evropa za kulturo – kultura za Evropo“

(Uradni list Evropske unije C, C/2026/3440, 25. junij 2026)

Besedilo skupne izjave se glasi:

SKUPNA IZJAVA „EVROPA ZA KULTURO – KULTURA ZA EVROPO“

I. UVOD

1. Komisija je 12. novembra 2025 Svetu in Evropskemu parlamentu predložila osnutek skupne izjave „Evropa za kulturo – kultura za Evropo“ (v nadaljnjem besedilu: skupna izjava) ([1]). Cilj te izjave je zagotoviti okrepljeno politično zavezanost na področju kulture v okviru vlog in pristojnosti posamezne institucije.

2. Odbor stalnih predstavnikov je 1. aprila pooblastil predsedstvo, da z Evropskim parlamentom in Komisijo začne medinstitucionalne pogovore na podlagi besedila iz dok. 7663/26 REV 1, potem ko ga je 21. januarja 2026 in 17. februarja 2026 preučil Odbor za kulturne zadeve.

3. Pogovori o besedilu izjave so potekali na štirih medinstitucionalnih sejah – tri so bile na tehnični ravni (22. aprila, 4. maja in 6. maja 2026) in ena na politični ravni (18. maja 2026 v Strasbourgu) –, na katerih je bil dosežen začasni politični dogovor z Evropskim parlamentom in Komisijo. Kompromisno besedilo je v prilogi.

4. Skupno izjavo bi morali zdaj podpisati Evropski parlament, Svet in Komisija.

II. ZAKLJUČEK

Odbor stalnih predstavnikov naj:

— potrdi dogovor ter

— Svetu priporoči, da:

  — odobri priloženo besedilo skupne izjave „Evropa za kulturo – kultura za Evropo“ in

  — pooblasti predsedstvo, da izjavo podpiše v njegovem imenu.

([1]) Dok. 15410/25 ADD 2.

Съставено в Брюксел на осемнадесети юни две хиляди двадесет и шеста година.

Hecho en Bruselas, el dieciocho de junio de dos mil veintiséis.

V Bruselu dne osmnáctého června dva tisíce dvacet šest.

Udfærdiget i Bruxelles den attende juni to tusind og seksogtyve.

Geschehen zu Brüssel am achtzehnten Juni zweitausendsechsundzwanzig.

Kahe tuhande kahekümne kuuenda aasta juunikuu kaheksateistkümnendal päeval Brüsselis.

Έγινε στις Βρυξέλλες, στις δεκαοκτώ Ιουνίου δύο χιλιάδες είκοσι έξι.

Done at Brussels on the eighteenth day of June in the year two thousand and twenty six.

Fait à Bruxelles, le dix-huit juin deux mille vingt-six.

Arna dhéanamh sa Bhruiséil, an t-ochtú lá déag de Mheitheamh sa bhliain dhá mhíle fiche a sé.

Sastavljeno u Bruxellesu osamnaestog lipnja godine dvije tisuće dvadeset šeste.

Fatto a Bruxelles, addì diciotto giugno duemilaventisei.

Briselē, divi tūkstoši divdesmit sestā gada astoņpadsmitajā jūnijā.

Priimta du tūkstančiai dvidešimt šeštų metų birželio aštuonioliktą dieną Briuselyje.

Kelt Brüsszelben, a kétezerhuszonhatodik év június havának tizennyolcadik napján.

Magħmul fi Brussell, fit-tmintax-il jum ta' Ġunju fis-sena elfejn u sitta u għoxrin.

Gedaan te Brussel, achttien juni tweeduizend zesentwintig.

Sporządzono w Brukseli dnia osiemnastego czerwca roku dwa tysiące dwudziestego szóstego.

Feito em Bruxelas, em dezoito de junho de dois mil e vinte e seis.

Întocmit la Bruxelles la optsprezece iunie două mii douăzeci și șase.

V Bruseli osemnásteho júna dvetisícdvadsaťšesť.

V Bruslju, osemnajstega junija dva tisoč šestindvajset.

Tehty Brysselissä kahdeksantenatoista päivänä kesäkuuta vuonna kaksituhattakaksikymmentäkuusi.

Som skedde i Bryssel den artonde juni år tjugohundratjugosex.

За Европейския парламент
Por el Parlamento Europeo
Za Evropský parlament
For Europa-Parlamentet
Für das Europäische Parlament
Euroopa Parlamendi nimel
Για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
For the European Parliament
Par le Parlement européen
Thar ceann Pharlaimint na hEorpa
Za Europski parlament
Per il Parlamento europeo
Eiropas Parlamenta vārdā –
Europos Parlamento vardu
az Európai Parlament részéről
Ghall-Parlament Ewropew
Voor het Europees Parlement
W imieniu Parlamentu Europejskiego
Pelo Parlamento Europeu
Pentru Parlamentul European
Za Európsky parlament
Za Evropski parlament
Euroopan parlamentin puolesta
För Europaparlamentet

Председател
La Presidenta
Předsedkyně
Formand
Die Präsidentin
President
Η Πρόεδρος
The President
La présidente
An tUachtarán
Predsjednica
La Presidente
Priekšsēdētāja
Pirmininkė
Az elnök
Il-President
De Voorzitter
Przewodnicząca
A Presidente
Președinta
Predsedníčka
Predsednica
Puhemies
Ordförande

Roberta METSOLA

За Съвета на Европейския съюз
Por el Consejo de la Unión Europea
Za Radu Evropské unie
For Rådet for Den Europæiske Union
Für den Rat der Europäischen Union
Euroopa Liidu Nõukogu nimel
Για το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
For the Council of the European Union
Pour le Conseil de l'Union européenne
Thar ceann na Comhairle
Za Vijeće Europske unije
Per il Consiglio dell'Unione europea
Eiropas Savienības Padomes vārdā
Europos Sąjungos Tarybos vardu
Az Európai Unió Tanácsa részéről
Ghall-Kunsill ta' l-Unjoni Ewropea
Voor de Raad van de Europese Unie
W imieniu Rady Unii Europejskiej
Pelo Conselho da União Europeia
Pentru Consiliul Uniunii Europene
Za Radu Európskej únie
Za Svet Evropske unije
Euroopan unionin neuvoston puolesta
För Europeiska unionens råd

Председател
El Presidente
Předseda
Formand
Der Präsident
Eesistuja
Ο Πρόεδρος
The President
Le Président
An tUachtarán
Predsjednik
Il Presidente
Priekšsēdētājs
Pirmininkas
Az elnök
Il-President
De Voorzitter
Przewodniczący
O Presidente
Președintele
Predseda
Predsednik
Puheenjohtaja
Ordförande

Nikos CHRISTODOULIDES

За Европейската комисия
Por la Comisión Europea
Za Evropskou komisi
For Europa-Kommissionen
Für die Europäische Kommission
Euroopa Komisjoni nimel
Για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή
For the European Commission
Par la Commission européenne
Thar ceann an Choimisiúin
Za Europsku komisiju
Per la Commissione europea
Eiropas Komisijas vārdā –
Europos Komisijos vardu
az Európai Bizottság részéről
Ghall-Kummissjoni Ewropea
Voor de Europese Commissie
W imieniu Komisji Europejskiej
Pela Comissão Europeia
Pentru Comisia Europeană
Za Európsku komisiu
Za Evropsko komisijo
Euroopan komission puolesta
För Europeiska kommissionen

Председател
La Presidenta
Předsedkyně
Formand
Die Präsidentin
President
Η Πρόεδρος
The President
La présidente
An tUachtarán
Predsjednica
La Presidente
Priekšsēdētāja
Pirmininkė
Az elnök
Il-President
De Voorzitter
Przewodnicząca
A Presidente
Președinta
Predsedníčka
Predsednica
Puheenjohtaja
Ordförande

Ursula von der LEYEN

PRILOGA

Osnutek skupne izjave

„Evropa za kulturo – kultura za Evropo“

Preambula

ob upoštevanju naslednjega:

a) Evropa je celina neizmerne umetnosti, kulture, ustvarjalnosti ter bogate kulturne dediščine in zgodovine. Kulturna raznolikost in živahnost Evrope, ki ju spodbuja odličnost njenih umetnikov in umetnic ter kulturnih in ustvarjalnih delavcev in delavk, sta bistvenega pomena za vrednote in identiteto EU, saj razvijata občutek pripadnosti Evropi in skupno evropsko identiteto ter krepita demokracijo.

b) Kulturni in ustvarjalni sektorji in gospodarske dejavnosti so dinamični gospodarski sektorji. Zajemajo vse oblike izražanja in udejanjanja, povezane z umetnostjo, kulturo in kulturno dediščino ter avdiovizualnim področjem in mediji. Predstavljajo strateški vir za konkurenčnost in kohezijo Evrope, saj ustvarjajo gospodarsko rast in pozitivne učinke prelivanja v vseh sektorjih in na vseh ozemljih, razvijajo kvalificirana delovna mesta ter spodbujajo ustvarjalno in inovativno prednost EU.

c) Kultura in kulturna dediščina podpirata temeljne vrednote, na katerih temelji EU, tj. spoštovanje človekovega dostojanstva, svobodo, demokracijo, enakost, pravno državo in spoštovanje človekovih pravic (člen 2 PEU), ter utelešata geslo EU „Združena v raznolikosti“. Glavni cilj EU na področju kulture je spoštovati in spodbujati njeno bogato kulturno in jezikovno raznolikost, skrbeti za varovanje in razvoj evropske kulturne dediščine ter spodbujati sodelovanje med državami članicami (člen 3 PEU, člen 167 PDEU) in tako podpirati ukrepe držav članic na področju kulture.

d) Kultura in kulturna dediščina ustvarjata prostor, v katerem si lahko zamišljamo želene prihodnosti, ter sta bistveni za evropski način življenja. Ponujata platformo za javni dialog, združujeta skupnosti, bogatita življenja, v naše družbe prinašata kohezijo in sta pomemben dejavnik zunanjega delovanja EU. EU lahko svoje kulturne dobrine izkoristi za krepitev odpornosti, spodbujanje miru in demokracije ter kot navdih za inovativne rešitve, ki prispevajo k trajnostnemu razvoju.

e) Kultura je strateški vir EU za spoprijemanje z današnjimi perečimi razmerami, kot so geopolitične in geoekonomske napetosti, globalno segrevanje in degradacija okolja, socialne in ekonomske neenakosti, hitre tehnološke spremembe, demografske spremembe in kriza na področju duševnega zdravja. Istočasno se kulturni in ustvarjalni sektorji in gospodarske dejavnosti, vključno z avdiovizualnim sektorjem, spopadajo z lastnimi izzivi, zaradi česar sta potrebna usmerjena podpora in odločno ukrepanje.

f) V tej izjavi je predstavljena dolgoročna strateška vizija za umestitev kulture v središče evropske identitete, tudi na podlagi dosežkov delovnih načrtov EU za kulturo. Izjava poudarja pomen kulture za posameznike in posameznice, skupnosti in EU ter krepi kulturne pravice in načela. Priznava vlogo kulturnih dejavnosti, dobrin in storitev kot nosilk identitet, vrednot in pomenov. Ponovno tudi potrjuje, da bi morala Unija pri vseh svojih ukrepih upoštevati kulturne vidike, zlasti zaradi spoštovanja in spodbujanja raznolikosti svojih kultur.

g) Ob priznavanju podporne vloge EU na področju kulture ta izjava potrjuje skupne politične zaveze in odgovornosti Evropskega parlamenta, Sveta Evropske unije in Evropske komisije – v okviru njihovih pristojnosti in ob polnem spoštovanju prava EU –, ki temeljijo na ključnih usmeritvah, določenih v kulturnem kompasu za Evropo, ki ga je Komisija predstavila leta 2025.

Skupna izjava „Evropa za kulturo – kultura za Evropo“

Naš cilj je spodbujati in umestiti kulturo kot vir in kot koristnico evropske enotnosti, demokracije, raznolikosti, odličnosti in konkurenčnosti. Zato se zavezujemo, da bomo:

— krepili vlogo Evropske unije kot svetovne kulturne velesile in živahnega vozlišča ustvarjalnosti, kjer lahko vsak svobodno ustvarja in sodeluje v kulturi ter dostopa do nje, tj. vlogo, ki brani kulturne pravice ter spodbuja opolnomočenje državljanov in državljank ter ustvarjalcev in ustvarjalk,

— poskrbeli, da kultura ostane gonilna sila socialno-ekonomskega in teritorialnega tkiva Evrope, ob priznavanju imanentne, družbene, državljanske in gospodarske vrednosti kulture ter njenega preobrazbenega potenciala,

— spodbujali ukrepe za opolnomočenje, uspešnost, inovativnost in konkurenčnost na svetovni ravni,

— priznavali imanentno vrednost kulture in njeno vlogo javne dobrine, ki prispeva k odpornosti in trajnostni rasti EU.

V skladu s temi zavezami in štirimi ključnimi usmeritvami kulturnega kompasa za Evropo izjavljamo, da sprejemamo v nadaljevanju predstavljena načela za kulturne politike v Evropi.

1. **Svoboda umetniškega izražanja** in svoboda ustvarjanja sta temelj kulture ter imata nepogrešljivo vlogo pri spodbujanju demokratičnih družb in ohranjanju evropskih vrednot.

Zavezujemo se, da bomo:

— varovali svobodo umetniškega izražanja in spoštovanje vrednot EU kot temelja demokracije in temeljnih pravic v Evropski uniji,

— ščitili umetnike in umetnice ter kulturne delavce in delavke pred cenzuro, ustrahovanjem in neupravičenim vmešavanjem,

— ščitili neodvisnost kulturnih ustanov.

2. **Kulturna in jezikovna raznolikost** sta temeljni vrednoti, na katerih temelji EU. Zavezujemo se, da bomo:

— podpirali, slavili in ohranjali bogato kulturno in jezikovno raznolikost Evropske unije ter njeno kulturno suverenost,

— spodbujali bogato raznolikost kulturnih del in vsebin, ustvarjenih v Evropi, zlasti prek spleta, ter ob spoštovanju jezikovne raznolikosti spodbujali njihovo prepoznavnost in odkrivnost v vseh uradnih jezikih EU.

3. **Dostop do kulture** je temeljni steber demokratičnih in vključujočih družb. Zavezujemo se, da bomo:

— spodbujali vključujoč dostop do kulture in kulturne dediščine, sodelovanje v kulturi in kulturni dediščini ter njuno uživanje in njune koristi za vse, zlasti mlajše generacije,

— posebno pozornost namenili kulturnim pravicam – ki zajemajo dostop do kulture – ranljivih oseb, vključno z invalidi, marginaliziranimi ali prikrajšanimi osebami ter ljudmi, ki živijo na podeželskih, oddaljenih ali zapostavljenih območjih, vključno z območji, ki jim grozi depopulacija ali se soočajo s socialno-ekonomskimi izzivi,

— krepili in izboljševali kulturno infrastrukturo po vsej Evropi, pri čemer bomo pozorni na obravnavanje socialno-ekonomskih in teritorialnih razlik ter spodbujanje kulturnega udejstvovanja na lokalni ravni.

4. Vsak ima pravico do **poštenih, pravičnih, zdravih in varnih delovnih razmer**, tudi umetniki in umetnice ter kulturni delavci in delavke, ki so v središču naših kulturnih in ustvarjalnih sektorjev in gospodarskih dejavnosti. Pravično plačilo in ustrezni delovni pogoji so bistvenega pomena za umetniško svobodo in kulturno raznolikost. Zavezujemo se, da bomo:

   — ob spoštovanju vloge in avtonomije socialnih partnerjev spodbujali pravično plačilo, ustrezno socialno zaščito, dostop do razvoja spretnosti in mobilnost za vse umetnike in umetnice ter kulturne delavce in delavke ter podpirali njihovo pravico do kolektivnih pogajanj, njihovo zdravje in varnost pri delu, vključno z duševnim zdravjem,

   — spodbujali enakost spolov na področju kulture in kulturne dediščine ter ščitili pravice invalidnih umetnikov in umetnic ter kulturnih delavcev in delavk.

5. **Mladi** so ključni za oblikovanje prihodnosti Evrope in njene raznolike kulturne krajine. Zavezujemo se, da bomo:

   — spodbujali zastopanost mladih in njihovo sodelovanje pri oblikovanju politik na področju kulture, da se okrepi njihov glas v postopkih odločanja, ki jih zadevajo,

   — podpirali mlade in še neuveljavljene umetnike in umetnice, vključno z marginaliziranimi ali prikrajšanimi osebami, ob priznavanju njihovega prispevka k evropski kulturi in dediščini,

   — spodbujali medgeneracijsko sodelovanje in izmenjavo med umetniki in umetnicami, da se zagotovi prenos spretnosti, znanja in tradicij.

6. Sinergija med **kulturo, umetnostjo in izobraževanjem** je bistvena za razvoj in blaginjo prihodnjih družb. Zavezujemo se, da bomo:

   — spodbujali umetnostno vzgojo za vse pri formalnem, neformalnem ter priložnostnem učenju v okviru vseživljenjskega učenja, s čimer se prispeva k raznolikosti in odpornosti EU,

   — podpirali pristop STEAM (naravoslovje, tehnologija, inženirstvo, umetnost in matematika) ter interdisciplinarne in transdisciplinarne sinergije med kulturo, umetnostjo, naravoslovjem in tehnologijo.

7. Kulturno udejstvovanje ima dokazano pozitivne učinke na **zdravje in dobrobit** posameznikov in posameznic ter skupnosti. Zavezujemo se, da bomo:

   — prek svojih politik spodbujali pozitivne učinke kulture in kulturnega udejstvovanja na zdravje in dobrobit,

   — izmenjevali najboljše prakse in inovativne pristope med sektorji.

8. Etična, trajnostna in odgovorna uporaba, razvoj in upravljanje sistemov **umetne inteligence** (UI) bi morali spodbujati človeško ustvarjalnost s pravičnim pristopom, ki temelji na pravicah in je osredotočen na človeka. Morali bi: spoštovati kulturne pravice, dostopnost, vključevalnost in kulturno raznolikost, spodbujati odkrivnost in prepoznavnost evropskih, nacionalnih in lokalnih vsebin ter prispevati k njima, spodbujati konkurenčnost, odpravljati digitalni razkorak in spodbujati digitalno vključenost. Zavezujemo se, da bomo:

   — spodbujali človeško ustvarjanje ter evropsko kulturno in jezikovno digitalno suverenost ter obravnavali etična tveganja pristranskosti in kulturne homogenizacije,

   — ščitili pravice intelektualne lastnine z obravnavanjem učinkov UI na ustvarjalce in ustvarjalke ter njihovo pravično plačilo ob hkratnem sprejemanju inovacij,

   — spodbujali preglednost vsebin, ustvarjenih z UI, da se olajša razlikovanje med vsebinami, ki jih ustvari človek, in vsebinami, ustvarjenimi z UI,

— spremljali in blažili učinek UI na delovna mesta ter podpirali kulturne in ustvarjalne sektorje in gospodarske dejavnosti pri prilagajanju na tehnološke spremembe in pridobivanju digitalnih spretnosti,

— spodbujali uporabo UI kot orodja za podporo kulturnim in ustvarjalnim delavcem in delavkam ter omogočali kulturnim in ustvarjalnim sektorjem in gospodarskim dejavnostim, da izkoristijo priložnosti, ki jih ponujajo te tehnologije, ter tako okrepili inovacijsko zmogljivost Evrope in njeno globalno tehnološko konkurenčnost.

9. **Kulturna dediščina** povezuje našo preteklost z našo prihodnostjo. Je simbol enotnosti v raznolikosti ter temelj naše identitete, demokracije in odpornosti. Zavezujemo se, da bomo:

— ščitili, varovali in promovirali bogato evropsko naravno in kulturno dediščino, tako snovno kot nesnovno, ter hkrati izkoriščali digitalne tehnologije za spodbujanje njenega ohranjanja, dostopnosti in inovativnosti,

— izboljševali ozaveščenost, raziskave in razvoj zmogljivosti ter uporabo in interoperabilnost podatkovnih zbirk in digitalnih tehnologij za spoprijemanje z grožnjo nedovoljene trgovine s kulturnimi dobrinami in povezanih kaznivih dejanj ter hkrati spodbujali sodelovanje med zadevnimi strokovnjaki in strokovnjakinjami, kot so tisti, ki se ukvarjajo s področji dediščine, odkrivanja in pregona ali carine, tudi v mednarodnem okviru,

— spodbujali medgeneracijsko izmenjavo, da se zagotovi prenos kulturne dediščine in znanja s starejših na mlajše generacije.

10. Kultura in kulturna dediščina spodbujata **regionalni in teritorialni razvoj, odpornost, socialno kohezijo in konvergenco** med evropskimi regijami. Zaščititi ju je treba tudi v kriznih časih, med drugim pred tveganji, kot so učinki podnebnih sprememb. Zavezujemo se, da bomo:

— izkoristili potencial kulture in kulturne dediščine v sinergiji z drugimi področji za povečanje privlačnosti vseh ozemelj in obravnavanje teritorialnih izzivov, med drugim boja proti upadanju prebivalstva, zlasti na obrobnih, podeželskih, oddaljenih in zapostavljenih območjih ter v najbolj oddaljenih regijah EU,

— pospeševali trajnostni kulturni turizem, ki spoštuje kulturno dediščino, krajine in prakse skupnosti ter prispeva k regionalnemu in lokalnemu razvoju,

— preučili različne načine vključevanja kulture in kulturne dediščine v sodelovanje na področju pripravljenosti na krize, varnostnega načrtovanja in načrtovanja pripravljenosti na krize, kriznega upravljanja in obvladovanja tveganj, obnove po krizi, okrevanja in mirovnih procesov.

11. Kultura, vključno s kulturno dediščino, je ključnega pomena pri **prehodu na okoljsko trajnostnost**, saj oblikuje vrednote, vedenje in prakse, na katerih temelji okoljsko odgovoren razvoj. Zavezujemo se, da bomo:

— poudarjali pomen kulture pri odzivu politike na ekološke izzive, in sicer s spodbujanjem arhitekture, oblikovanja, varstva dediščine, upravljanja krajine, ki stremijo h kakovosti, inovacijam, vključevanju in odličnosti, ter s spodbujanjem uvajanja praktičnih orodij in spretnosti za ekologizacijo ter omogočanjem akterjem na področju kulture in dediščine, da vodijo in spreminjajo diskurze skupaj s skupnostmi.

12. Za uresničevanje ambicij te izjave in polno izkoriščanje prečnih učinkov kulture je treba kulturo promovirati v notranjih in zunanjih politikah EU, se odzivati na potrebe kulturnih in ustvarjalnih sektorjev in gospodarskih dejavnosti ter vlagati vanje, obenem pa spremljati napredek. Zavezujemo se, da bomo:

— podpirali trajnostnost kulturnih in ustvarjalnih sektorjev in gospodarskih dejavnosti ter varovali kulturno dediščino, tudi s spodbujanjem različnih oblik financiranja ter razmislekom o inovativnih in alternativnih načinih financiranja na vseh ravneh upravljanja,

— zagotavljali učinkovito vključevanje kulture v ustrezne strategije, politike in ukrepe EU ter ustrezna orodja financiranja od zgodnje faze zasnove do izvajanja,

— okrepili čezmejno kroženje evropskih kulturnih del v vsej njihovi raznolikosti,

— vzdrževali tesen in reden dialog z relevantnimi deležniki,

— promovirali to izjavo – v okviru zadevnih vlog in pristojnosti podpisnikov – v odnosih EU s partnerskimi državami in ustreznimi mednarodnimi organizacijami ter spodbujali sodelovanje v večstranskih forumih,

— spodbujali pobude, katerih cilj je izboljšati razpoložljivost zanesljivih in primerljivih podatkov o kulturi, da se podpre razvoj z dokazi podprtih kulturnih politik,

— pregledovali napredek na področjih, ki jih zajema ta izjava.